

שהיה רוכב גמל ורומחו זקוף בידו, ולא נגע הרומח בברכו של אותו המת].

פסקי [חתכתני] **חדא קרנא דתכלתא**, כנף אחד של טליתו, **דחד מינייהו** כדי להביאו לפני החכמים, ללמוד ממנו דיני ציצית, אם נהגו בזמן משה רבינו כדעת בית שמאי או כדעת בית הלל, כדמפרש לקמן.

ולא הוה מסתגי לן, הבהמות עליהן היינו רוכבים לא היו יכולות ללכת.⁽³⁾

אמר לי אותו סוחר שהתלווה עמנו: **דלמא שקלת מידי מינייהו**, אולי לקחת מהם דבר

אזלי, הלכתי עמו, **הזיתינהו**, ראיתי את אותן "מתי מדבר", **ודמו**, היו נראים, בפנים מאירות ושמחות⁽²⁸⁾ **כמאן דמיבסמי** [כשתויי יין⁽²⁹⁾].

וננו אפרקי, שוכבים היו כישנים ופניהם כלפי מעלה.⁽¹⁾

והוה זקיפא ברכיה דחד מינייהו, ועייל טייעא תותי ברכיה כי רכיב גמלא וזקיפא רומחיה, ולא נגע ביה.

[אחד מ"מתי מדבר" היה שוכב כשברכו זקופה,⁽²⁾ נכנס תחת ברכיו סוחר ישמעאלי,

א שמשה רבינו היה גבוה עשר אמות, כדילפינן התם, יש אומרים: כל הלויים כמשה, ויש אומרים: שאני משה דאמר מר אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה].

וזה לשון הריטב"א: **עניין מתי מדבר דזקופה כרעיה דחד מינייהו**, בא לומר כי לא כהתה עינם והיו אדומים מיין, ואף על פי שהם יושבים בהר והם עוברים בעמק **כשיעור** שהטייעא עובר רוכב גמל וחניתו בידו ולא היה משיג לארכובותיהם, היה עם כל זה נראה מראה פניהם אדום כל כך וכל שכן אם היו עומדים בקרוב ובשוה להם. [במהר"ל פירש שמאמר זה בא להורות את מעלתם המיוחדת של אנשי דור המדבר, והם היו נבדלים משאר הדורות שאחריהם ולא משותפים עמהם, וזה דבר מוכרח היות והדור מתייחס אל מנהיגו, הוא משה רבינו עליו השלום שהיה נבדל במעלתו מכל אדם, ראה שם ביאור כל פרטי המאמר].

3. רשב"ם. [משמע שרבה בר בר חנה עצמו היה מסוגל ללכת, אך הבהמות לא היו יכולות ללכת, ומשמע שמחמת מה שעשה רבה בר בר חנה גם בהמותיהם של חבריו לא היו יכולים ללכת].

28. א. על פי נדרים מט ב.

ב. בסנהדרין קי ב נחלקו תנאים אם דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, או שדור המדבר יזכו לבא לעולם הבא, וכתבו התוספות שדברי רבה בר בר חנה: "ודמו כמאן דמיבסמי" — שהיו שוכבים בפנים צהובות ושמחות, משמע כדברי האומר יש להם חלק לעולם הבא. [וב"בן יהודע" כתב דמה שהיו נראים לו כמאן דמיבסמי הוא היות והם עמדו על הר סיני לקבל התורה שנמשלה ליין, שעליהם נאמר (שיר השירים ב ד): "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה"].

29. רשב"ם, וראה בפירוש רבינו גרשום.

1. בברכות יג ב אסרו לשכב "פרקדן" וקיללו את העובר על כך, ונחלקו הראשונים אם האיסור הוא לשכב על בטנו ופניו כלפי מטה, או שאסור לשכב על גבו כשפניו למעלה. תוספות הוכיחו מן המבואר כאן, ש"פרקדן" היינו שוכב כשפניו כלפי מעלה.

2. מדלא קאמר שהרים את רגלו, משמע שרגלו היתה מקופלת, וברכו למעלה. [ראה בשבת צב